Инв. 31495 | отд. 05 ВАРНЕНСКА ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА

ГОД. I. ВАРНА, МАЙ 1934 ГОД. БРОЙ 1.

57

АКАДЕМИЧЕСКИ ВЕСТИ

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА

• ИЗЛИЗА МЕСЕЧНО

РЕД. ИВ. ПАНДОВЪ

Редакция и Администрация
Висше търговско училище – Варна
Телефонъ 391

Вестникъ на Д-вото на завършилитѣ
Висшето търговско у-ще въ гр. Варна

Годишенъ абонаментъ 20 лева
Обявления 2 лева кв. см.
Броятъ 3 лв.

Къмъ читателитѣ

Настоятелството на дружеството върва, че предлаганиятъ вестникъ ще бъде добре посрещнатъ не само отъ членоветѣ на дружеството, но и отъ читающата публика въобще.

Висшето Търговско училище е дало до сега твърде много за българската стопанска наука и политика. То е подготвило стотици младежи, които съ достойнство заематъ счетоводителски, директорски и други частни и държавни служби. Неговитѣ преподаватели сж разработвали и разработватъ почти всичка проблеми изъ областьта на българското частно и обществено стопанство, нѣкои отъ които сж проучвани за пръвъ пѫть. Достатъчно е да се разгърнатъ издаденитѣ до сега годишници на училището, за да се види, колко отъ най-важнитѣ въпроси на нашия общественъ животъ сж били всестранно проучвани едва сега. По този начинъ училището ни сие извоювало вече едно заслужено мѣсто въ полето на българската наука.

Възпитаницитѣ на училището ни иматъ не само полза, но и безспорна нужда отъ единъ постояненъ духовенъ контактъ съ този научен центъръ. Само тъй тѣ ще могатъ да следятъ живота на училището, кѫдето сж оформили характеръ и знания, кѫдето сж се зараждали и зрѣяли благородни пориви и кѫдето сж останали тъй свѣтли спомени; само тъй тѣ ще могатъ да следятъ развиващата се наука, да допълнятъ знанията си и, с ж щ е в р е м е н н о, да бъдатъ полезни за училището, като сподѣлятъ съ него впечатленията си отъ практиката въ живота.

Научната работа въ училището ни трѣбва да бъде поне отчасти известна на по-широката читающа публика. Само тъй ще се затвърди и популяризира авторитетътъ на училището, а съ това ще расте влиянието му върху частностопанската и народостопанска политика и престижътъ на възпитаницитѣ му ще достигне до необходимата висота. Вѣрваме, че тогава частни и обществени предприятия и учреждения правилно ще ценятъ труда на нашитѣ колеги.

Всички наблюдаваме какъ бързо се развива стопанскиятъ животъ. Шаблонниятъ механизъмъ на чиновници — рутинери най-често спѣва бързото и правилно приспособяване на предприятието или учреждението къмъ нервната стопанска конюнктура. Друго е, когато чиновникътъ притежава широкъ стопански мирогледъ. Тогава той леко би се ориентиралъ къмъ колебливитѣ условия, като не изпуща отъ очи висшата цель на една съвършена организация. Защото само добрата организация на службата поевтинява, разнообразява, приспособява и увеличава услугата, правена на трети лица, съ което пъкъ расте доброто име и доходностьта на предприятията и учрежденията. Отъ това печелятъ не само отдѣлнитѣ предприятия и учреждения, а и цѣлото общество. Затова, когато става дума за свърхпроизводство на интелигентни хора, не трѣбва да се иматъ предвидъ добре подготвенитѣ лица. Такива, въ сѫщность, не сж много въ сравнение съ нуждитѣ на частното и общественото стопанство. Отъ тука следва, че е обществена необходимость да се наложи и изравчи професионалниятъ духъ на нашитѣ колеги.

Всичко това е включено въ задачитѣ на предлагания вестникъ. По-конкретно тѣ биха могли ди бъдатъ формулирани по следния начинъ:

1) Ще се публикуватъ научни статии отъ преподавателитѣ и възпитаницитѣ на училището; 2) Ще се публикуватъ статии и съобщения отъ естество да защищаватъ професионалнитѣ интереси на колегитѣ и 3) Ще се помѣстватъ разни информации относително живота на училището и живота на колегитѣ.

„Академически вести“

Проф. Ц. Калянджиевъ
Бившъ ректоръ на В. Т. У.

Констатации и пожелания

Ако членуването въ студентското дружество е временно, до когато трае учението, то членуването въ дружеството на завършилитѣ се продължава цѣлъ животъ. По тоя начинъ старитѣ колеги поддържатъ постоянно връзка помежду си, съ учебното заведение и съ неговия персоналъ. На почвата на тая дейность се създаватъ много полезни инициативи за растящия учебенъ институтъ, като помощи за младитѣ студенти, стипендии, поддържане на библиотеки и пр. Въ нашата блажена страна още не можаха да се създадатъ подобни организации, па и учебнитѣ заведения не правятъ нищо, за да насадятъ по-общественъ духъ и привързаность на възпитаника къмъ мѣстото и срѣдата, гдето той е прекаралъ най-бурния и сѫщевременно и най-творческия периодъ на своя животъ — периодъ на другарство, което често действува тъй възпитателно и корегира егоистическитѣ качества на кипящата натура, периодъ на литературни и социални симпатии, на философски увлѣчения и пр. Нѣщо повече: преди 40 — 50 години една голѣма часть отъ нашата срѣдношколска младежь получи своето образование съ държавни, общински и окржжни стипендии. Сѫщо съ стипендии мнозина отъ тѣзи млади хора свършиха своето образование въ странство и станаха доктори, инженери, юристи, ветеринари и пр. Много отъ тѣхъ използуваха доскорошната липса на специалисти и си създадоха завидно материално полоѫение. Обаче, азъ не познавамъ никой отъ тѣхъ да е проявилъ жестоветѣ на онѣзи наши безграмотни бащи и дѣди, които израстнаха преди освобождението изключително на свои плещи и въпрѣки това сѫ изпълнили златната книга на Министерството на просвѣщението съ завещания, достигащи до 100 и 200 хиляди едновремешни златни франка! Каквото и да говоримъ, но това е една рѣзка характеристика за сегашната епоха, която дава всички блага на личностьта безъ тя да чувствува своитѣ задължения къмъ общество и държава.

Азъ моля извинение предъ онѣзи нѣколко стотинъ мои млади колеги, за които пиша настоящитѣ редове. Дѣлото, на което съмъ се старалъ да служа толкова години съ известни увлѣчения и идеализъмъ, ми дава право да говоря така. И върша това не за обида, понеже и тѣ сѫ деца на дадена епоха и на конкретни обществени условия, но отъ друга страна сѫ въ началото на своята житейска кариера, когато човѣкъ още може да се надѣва да надвие действителностьта. Съ тая надежда и увѣреность азъ поздравявамъ тѣхната инициатива и тѣхния повикъ къмъ обединение и къмъ съвмѣстна другарска работа. Дано тѣхния органъ „Академически вести“ влѣзе въ здрави ржце и разнесе камбанния звънъ и академическия духъ на В. Т. У. и одухотворената мисъль на неговитѣ първи учители и организатори. Нашето отечество още представлява една девствена цѣлина, обещаваща богата жетва за истински стопански дейци, проникнати съ дълбоката вѣра въ науката и нейнитѣ методи за организиране и преустройване на това, което ни е дала и може да даде богатата южна природа въ смисъль на сурови материали и на корава и още не разработена човѣческа личность. Нека всички разберемъ, че нацията ни, заедно съ нейната държава и интелигенция, ще благуватъ, когато ние длъжницитѣ на работящия народъ насочимъ своя трудъ, научнитѣ си сили и организационнитѣ си способности къмъ неговитѣ безплодни усилия да създава стопанство съ отдавна остарѣли методи — остарѣли въ техническо и организационно отношение.

Дано настоящиятъ органъ се яви не само като законенъ и справедливъ защитникъ на професионалнитѣ интереси на младитѣ ни колеги, но и като разсадникъ на култура и на нови методи въ рационализиране на нашето стопанство, на неговитѣ институти и служби.

За нашия вестникъ

Покрай другитѣ злини, които носи на човѣчеството, стопанската криза създава условия и за нравственото разложение на обществата. Това явление се наблюдава навсѣкжде, повече отвсѣкжде то се наблюдава и у насъ.

Разпоредители съ сждбинитѣ на страната днесъ, въ повечето случаи, сѫ партизанската некадърность и площадната демагогия. Ценни сили се изхвърлятъ на улицата, за да бждатъ замѣстени съ неспособни, а понѣкога и дегенерирани партизани.

Печална действителность, въ която много воли се пречупватъ; кошмарно време, напоено съ отровата на политическата мжсть, която унищожава много обществени ценности, убива въ зародиша всѣки свѣтълъ порывъ и желание.

— — — — — — —

Въ такива смутни дни се създаде нашето дружество, въ още по-смутни дни се появява на бѣлъ свѣтъ и неговиятъ печатенъ органъ. Биха попитали нѣкои: време ли е тега за предприемане на подобни инициативи?

— Време е, да! И тъкмо сега е най-подходящия моментъ.

Тъкмо сега, когато пораженията на развилнѣлата се партизанщина сѫ най-страшни.

Тъкмо сега, когато най-ценниятъ документъ за получаване на работа сѫ не знанията и дипломътъ за завършено образование, а партийната членска книжка.

Тъкмо сега, когато силно усложненията стопански животъ изисква солидно подготвени стопански деятели, а не първенюта.

Нашиятъ вестникъ трѣбва да стане боенъ органъ на завършилитѣ и завършващитѣ Варненското висше търговско училище и тѣхенъ неуморимъ защитникъ. Неговитѣ страници трѣбва да бждатъ висока трибуна, отъ която ние ще отправяме нашитѣ справедливи искания, но и нашата творческа мисъль; защото, драги колеги, не можемъ да претендираме за ржководнитѣ мѣста въ държавната администрация, търговията, банковото дѣло и индустрията, докато не докажемъ, че ги заслужаваме.

Впрочемъ, на работа!

П.

В. Гериловски
Ред. доц. при Висш. търг. у-ще.

Научна организация на предприятията

Съзнателното стремление къмъ рационално използуване на производственитѣ фактори се появи, когато се схвана ползата отъ планомѣрната и методична работа въ стопанската область, която подъ името организация се призна за особено важенъ факторъ въ производствената дейность.

Организацията не е ново явление въ стопанската область, гдето най-първо тя намѣри несъзнателно приложение, като резултатъ на естественото стремление къмъ получаване на максимумъ резултати съ минимумъ жертви и усилия.

Първата манифестация на по-напреднала организация намираме още въ древнитѣ времена, когато въ затворенитѣ стопанства постепенното професионално раздѣление на труда ограничи производствената дейность на стопанствующия субектъ въ доста тѣсенъ кржгъ блага и създаде тъй наречената специализация въ производството, която се разви до степень, въ която я намираме въ наше време. Но презъ цѣли вѣкове свободното проявление на предприемчивия човѣшки духъ бѣше спъвано отъ ограниченията на групиранитѣ въ корпоративни организации производители, които достигнаха пълното си развитие въ срѣднитѣ вѣкове, презъ които представяха основния типъ на производителната и търговската организация. Презъ това време техническитѣ познания останаха почти все сжщитѣ, крайно ограничени отъ спъващитѣ традиции и ползуващия стопанитѣ монополъ, който, като имъ осигуряваше спокойното сжществуване, имъ отнемаше всѣко стремление къмъ търсенето на по-съвършени отъ упражняванитѣ отъ тѣхъ начини и методи.

Прокламираната отъ Тюрго и затвърдена и юридически реализирана отъ френската революция свобода на труда откри широко поле на възможности за проявление организационнитѣ способности на стопанствующия субектъ за постигането на максимумъ рандеманъ чрезъ най-рационално използуване на производственитѣ фактори. Свободната конкуренция не оставя вече предприятието да заспи съ остарѣлитѣ начини и методи, а го принуждава къмъ постоянното имъ усъвършенствуване. Днесъ предприятието е принудено да води тежка економическа борба, постоянно съпровождана съ материални рискове и която е успѣшна само при модерно организираното предприятие.

Но доскоро на организацията не се придаваше значението, съ което днесъ се ползува. Трѣбваше да дойде времето на грамадното развитие на индустрията, за да се обърне особено внимание на необходимостьта отъ прилагането на една рационална организация, основана на научни данни.

До края на XIX в. усилията се насочваха къмъ търсене само на технически начини за увеличение на производството. Най-първо се усъвършенствуваха механическитѣ, физическитѣ и химическитѣ методи и се въведе широкото приложение на машината. Трудовиятъ факторъ не бѣше предметъ на особено внимание, едно, че работната ржка бѣше изобилна и послушна, и друго, че физическитѣ науки, върху които почива производствената техника, сж по-прости отъ социалнитѣ науки. Практическата психология постави началото си едва въ края на XIX в., а социалната психология или социологията, като по-сложна, се роди още по-късно.

Постепенното социално въздигане на работника го направи и по-взискателенъ и вече за неговитѣ искания трѣбваше да се държи смѣтка. Първата страна, гдето се обърна внимание на трудовия факторъ въ производството е Америка, която, по необходимость, му даде значението, дотогава признавано само отъ моралиститѣ, и човѣкътъ, който преди единъ вѣкъ бѣше робъ на производството, почна да става неговъ центъръ. Развитието на американската индустрия постави на разрешение много проблеми, засягащи изобщо организацията, и частно, работническия трудъ. Нѣкои ржководители разрешиха тѣзи проблеми по единъ относително задоволителенъ начинъ. Но все по-голѣмото търсене на фабричнитѣ продукти и мобилизирането на все по-значителни капитали, непрестанното увеличение на персонала, най-после все по-острата конкуренция, предизвика необходимостьта отъ точни методи. Такива методи, които могатъ да се нарекатъ научни се въведоха отъ администратори и инженери, между които най-голѣмата заслуга за развитието на тѣзи методи се пада на Frédéric N. Taylor отъ Филаделфия, който координира основнитѣ принципи. Той приложи препоржчанитѣ отъ Декартъ аналитични и синтетични методи въ прочутитѣ му Discours sur la mêthode.

Макаръ научната организация да дължи произхода си като отдѣлна наука на работитѣ на Taylor, но следъ него тя значително се развои и днесъ не може да се смѣсва съ това, което въ началото наричаха тейлоризъмъ или пъкъ съ нѣкоя отъ частнитѣ системи на неговитѣ ученици и последователи. Отъ онова време до днесъ многобройни успѣхи се постигнаха въ Америка при изучването както на техническитѣ начини за осигуряване на по-добъръ производственъ рандеманъ, така и на срѣдствата за гарантиране рационалното използуване на работническия трудъ. Въ Европа, особено следъ войната, подобни усилия се опитваха съ успѣхъ. Отдавна вече научната организация строши примитивнитѣ рамки на Тейлоровата система. Неговитѣ издирвания и неговитѣ уроци днесъ се простиратъ въ всичкитѣ служби на фабрикитѣ, въ всичкитѣ форми на производството, въ всичкитѣ икономически деятелности, въ банкитѣ, въ търговията, въ селскитѣ стопанства, въ административнитѣ и публичнитѣ служби.

Въ повечето европейски страни се схвана огромното значение на рационалната организация, и нейното проучване, популяризиране и провеждане въ всички области на икономическия животъ е цель на много частни, държавни и даже международни институти.

Теоретичното преподаване на организационнитѣ принципи, понѣкога допълвано съ практическото имъ приложение, съставя вече часть отъ програмитѣ, съ малки изключения, на почти всички професионални висши училища въ Европа. Често пжти тѣзи курсове оставатъ чисто факултативни, но все повече доминира тенденцията у носящитѣ отговорностьта за националното възпитание да ги направятъ задължителни, особено въ Германия.

За насъ българитѣ е отъ особено значение да напрегнемъ всички сили, за да се поставимъ наредъ съ другитѣ народи по отношение рационализацията на стопанската ни дейность въ всичкитѣ й проявления. Това още повече се налага, като се има предвидъ ограниченостьта на производственитѣ ни срѣдства и голѣмото невежество, което цари по отношение на много елементарни организационни принципи, причина за толкова разочарования и прахосничества.

Действително, животътъ и практиката сж най-добритѣ учители, както казватъ, но тѣхнитѣ уроци, из-

питани за собствена смѣтка, сж доста скжпи и съпроводени съ много лични жертви и разочарования, и съ обществени злини, и най-често поуката идва доста късно и поради това безъ особена полза. Разбира се, че организаторскиятъ талантъ не е привилегия и монополъ на никой човѣкъ или народъ. Той е резултатъ на известни лични способности, поддържани и усилени чрезъ възпитанието, науката и упоритія системенъ трудъ.

Висшето търговско училище въ Варна, въ желанието си да спомогне за оформянето на способни и подготвени дейци въ стопанската область, предвиде въ програмата си четенето на курсъ по организация на предприятията. Но време е въ сжщия духъ да заработятъ семейството, училището, обществото и държавата. Необходимо е тѣзи фактори да се проникнатъ отъ съзнанието за важността на своята роля при оформянето характера на нашата младежь чрезъ измѣняне на противнитѣ на дисциплината привички и подчиняване духа имъ на методиченъ трудъ.

Ст. Чолаковъ
Ред. доц. при Висш. търг. у-ще.

Валоризационенъ балансъ

Валоризационниятъ балансъ е единъ извънреденъ балансъ — съставя се само когато се извършва преоценка на имуществото. Нуждата отъ преоценка се явява главно въ два случая. когато постигнатитѣ чрезъ избързана амортизация скрити резерви се правятъ явни, и второ, когато отдѣлни имуществени части се преоценяватъ по курса на понижената валута. Най-често се има предвидъ последния случай, когато се говори за валоризационенъ балансъ. Самс тука става дума за преоценка по промѣнения курсъ на валутата.

Валоризационниятъ балансъ заема междинно мѣсто между чисто имуществения и чисто приходния баланси. Както е известно, имуществениятъ балансъ има за цель да изобрази действителното състояние на имуществото, и по-специално на чистото имущество, гледано само за себе си и независимо отъ каквито и да е други съображения. Приходниятъ балансъ сжщо дава сведения за имуществото, но вече не за самото него, а доколкото то трѣбва да се пресмѣта като едно постоянно условие за изчисление на прихода презъ последователнитѣ ежегодни периоди. Имуществото при приходния балансъ не е цель, а срѣдство. Валоризационниятъ балансъ е дотолкова имущественъ, доколкото възстановява действителния парѝченъ изразъ на имуществото въ момента на съставяне баланса и по курса на валутата въ този моментъ. Той е дотолкова приходенъ, доколкото отъ тукъ нататъкъ ще даде постоянната база за установяване на действителнитѣ печалби, които. и безъ друго, биватъ изчислявани по действуващия въ момента валутенъ курсъ.

По духа на току що завършената мисъль, валоризационниятъ балансъ е твърде целесъобразенъ за частното предприятие. Ако едно частно предприятие води по смѣткитѣ машинитѣ си или сградитѣ си въ златна или изобщо въ по-скжпа валута и ако ги е амортизирало, по-нататъшната амортизация е вече невъзможна. Отъ тамъ насетне печалбата нѣма да бжде намалявана съ сумата на амортизациитѣ и, следователно, ще бжде разпредѣляна между съдружницитѣ, ако предприятието е дружествено, или изобщо изразходвана по начинъ, който би билъ изключенъ, ако трѣбваше да се покриватъ и амортизации. Това значи, че отъ момента на номинално завършената амортизация предприятието раздава като печалби, или поне смѣта като печалби, части отъ имуществото си, защото машинитѣ или сградитѣ не могатъ вече да бждатъ възстановени на ново съ номиналната сума на амортизационния корективъ, правенъ върху по-низката номинална златна цена на сжщитѣ. Съ други думи, възстановената способность на предприятието е умаломощена, когато амортизациитѣ сж правени на базата на златната цена, а замѣстването на амортизиранитѣ имуществени части ще става по обезценена книжна валута. Добрата частно-стопанска политика предполага съображението за постоянния и непрекжснатъ животъ на предприятието. Това съображение се осжществява чрезъ грижата за поддържане възстановителната способность на предприятието. Когато се валоризира имуществото, т. е., когато се постави въ баланса по съответната по-висока книжна цена, амортизацията може да бжде продължена. Въ такъвъ случай ще бжде разпредѣлена по-малка печалба. Остатъкътъ, равенъ на амортизацията, ще бжде задържанъ въ предприятието, за да улесни доставянето на нови имуществени части. Сжщитѣ разсжждения важатъ и за случаитѣ, когато постоянното имущество не е напълно амортизирано.

Да допуснемъ, че едно предприятие води машинитѣ си по костуемата цена отъ 1915 год. и да допуснемъ, че тя е 1,000,000 лева. До 1930 год. въ пасива на баланса му е създаденъ вече амортизационенъ корективъ 1,000,000 лева. Амортизацията трѣбва да бжде прекжсната. Следователно, печалбата нѣма да бжде намалявана съ амортизации, затова ще изглежда по-голѣма. Въ сжщность, обаче, предприятието е постжпило нецелесъобразно, защото неговитѣ машини не струватъ 1,000,000 днешни лева, а 27,000,000 лева — днешниятъ левъ е 27 пжти по-евтинъ отъ лева презъ 1915 год. Така че амортизационниятъ корективъ отъ 1,000,000 лева съвсемъ не е амортизиралъ машинитѣ, поради което по-нататъшното неотдѣляне на амортизации означава несъблюдаване на съответната загуба подъ формата на изтъркване, извѣхтяване и т. н. Ако машинитѣ бждатъ валоризирани, тогава ще стане ясно и убедително, че амортизационниятъ корективъ отъ 1,000,000 лева трѣбва да расте съ сумата на нормалнитѣ ежегодни амортизации върху 27 милиона лева.

Ако валоризирането на търговския балансъ може да се смѣта като полезна и целесъобразна постжпка на частното предприятие, и похвална отъ гледище идеята за ясность, точность и искреность на баланса, валоризирането на данъчния балансъ повдига известни спорове. Облагателната печалба ще бжде намалявана съ наново подетитѣ амортизации, а специално за дружествата, поради особената имъ облагателна техника, ще бжде намаленъ и процента на облагането. Сжщата печалба на едно дружество ще бжде противопоставена на единъ валоризиранъ капиталъ, поради което рентабилитета ще бжде показанъ по-малкъ, а съ това и данъчниятъ процентъ ще бжде по-малкъ. Въ особено благоприятно положение ще бждатъ поставени индустриалнитѣ дружества. До закона за данъка върху приходитѣ отъ 1933 год. разходитѣ имъ за машини се смѣтаха като необходимо присжщи разноски и се спадаха отъ облагаемата печалба: следователно и данъкътъ имъ е билъ по-низъкъ. Ако сега валоризиратъ баланситѣ си, значи наново да бждатъ облагодетелствувани. Чрезъ такива нееднакви облагания данъчната власть ще подобри пазарнитѣ позиции на едни предприятия за смѣтка на други и то безъ да знаемъ, въ кой случай об-

ществениятъ интересъ, къмъ който държавата се стреми, ще бжде по-добре поставенъ.

Въ всѣки случай, сега за сега се спираме върху въпроса за валоризационния балансъ само по принципъ. Другъ пжть ще разгледаме случаитѣ на балансово валоризиране по досегашното ни законодателство и практиката на нѣкои чужди законодателства, както и нѣкои по-специални проблеми на валоризационния балансъ, за да се установимъ върху бждащето третиране на този въпросъ.

Проф. Ц. Калянджиевъ.

Варненското висше търговско училище

Образователното дѣло на България отъ доосвобождението досега върви по пжтя, който сж ни изготвили европейскитѣ страни. Сжщитѣ типове училища, програми и наредби, както въ Германия, Австрия и др., приспособени къмъ нашата бедна обстановка, която, обаче, ни е наложила приемствеността въ разнитѣ училищни степени, а сжщевременно и смѣсената система на обучение. Тѣзи две особености не сж резултатъ на нѣкоя наша идеология, понеже това тепърва сега се култивира въ зап. Европа и Америка подъ влиянието на дълбоко социално и психологическо гледище.

Подъ сжщитѣ западно-европейски влияния се разви у насъ и професионално, и специално търговско образование, като самия повикъ за едното и другото излѣзе отъ нашия животъ. Нуждата за реформиране на нашето стопанство и преди всичко на обществениятѣ институти, като ржководни фактори въ икономическия животъ на обновляващата се страна, наложи създаването на доста гжста мрежа отъ училища съ професионално съдържание. Тежкитѣ условия, при които трѣбваше да се развива нашето стопанство, главно наличността на рационализирани въ техническо и търговско отношение европейско земледѣлие и индустрия, растящото задокеанско производство на храни и сурови материали, единъ високо нормиранъ всемиренъ пазаръ, очестенитѣ, кризи правѣха все повече и повече мжченъ стопанския, обществения и държавния животъ въ нашата, обновена само по външенъ обликъ, страна. Нуждата да се вложи по-високо съдържание и по-висока стойность въ държавното управление и въ неговитѣ институти, да се създаде стабилитетъ въ тѣхното сжществуване — всичко това подигна значението и цената на общото, а напоследъкъ и на професионалното образование. Най-сетне и обстоятелството, че днешното време налага стопански и научни познания и стопанска психика не само на съответнитѣ обществени и частни институти, но и на много административни служби, които немогатъ вече да почиватъ върху голитѣ административни формалности, и това дига цената на стопанското образование и принуди нѣкои отъ неговитѣ научни институти да вплетатъ въ своето старо професионално съдържание и нуждниятѣ юридическо-административни дисциплини, които до преди 30 — 40 години бѣха привилегия само на ортодоксалния юридически факултетъ. Въ тая модерна и усложнена форма се схваща днесъ въ европейскитѣ държави системата на стопанското и търговско образование. Въ сжщата форма предстои нейното възприемане и въ нашата страна, особено въ програмитѣ и начинитѣ на преподаването на срѣдното и на висшето търговско образование.

Когато пишущиятъ тѣзи редове воюваше преди години за нуждата отъ висше търговско образование въ България, той не си представяше, че за нѣкакви си десетина години то ще получи такъвъ голѣмъ успѣхъ и ще се наложи на нашия животъ и на неговитѣ институти. Замислено още въ 1911 година, когато организирането на второто търговско училище въ страната — варненското, бѣше привършено, а зданието му бѣше въ строежъ, Висшето търг. у-ще получава ясна мотивировка въ 1914 год.[1]) Предстоящата тогава война отложи въпроса за да се подигне отново въ 1920 год.[2]) Най-сетне следъ известна борба въ сесията на камарата за 1921 година и при доста голѣма обструкция на Министра на търговията, училището се открива въ октомврий 1921 г. Отъ споменатитѣ ми реферати се вижда, че мотивитѣ за нуждата отъ училището сж разработени отъ разни гледища: стопанско, обществено и държавно.

Една малка статистика за цензa на чиновническия персоналъ въ дветѣ официални банки презъ 1914 година показа, че само нищоженъ процентъ отъ тоя персоналъ имаше висше образование отъ търговско стопански характеръ. А за цензa на служащитѣ въ другитѣ учреждения, като митници, финансови и акцизни управления, общини, постоянни комисии и др. не можеше да става и въпросъ. При подобно положение малкиятъ контингентъ отъ свършващи висше стопанско образование въ странство се поглъщаше бързо отъ банкитѣ, съ надежди за много по-голѣмъ успѣхъ, отколкото имаха другитѣ специалисти въ тѣхнитѣ ведомства. Свършившитѣ двугодишния курсъ на Анверския търговски институтъ тогава имаха много по-голѣми шансове за успѣхъ въ държавнитѣ банки, отколкото юриста, медика, инженера и др. Тоя важенъ фактъ, при наличността на стотици служащи, само въ официалнитѣ банки, подсигуряваше живота на едно висше търговско училище въ страната. А отъ тогава насамъ се разви съ бързи крачки и частното банково дѣло и се създадоха повече отъ двесте популярни банки, израстна селската кооперация и се осъзна идеята за цензуване и компетентность въ редица държавни предприятия, като желѣзницитѣ, пощитѣ и минитѣ, а напоследъкъ и въ чисто административнитѣ служби.

Това разгръщане на нашия стопански животъ въ течението на едно цѣло десетилѣтие следъ европейската война откри широки простори за новооткрития институтъ. Една голѣма часть отъ свършващитѣ се поглъщаше отъ бързо развиващото се професионално образование и главно въ търговскитѣ училища, които до него време страдаха отъ липса на преподавателски персоналъ. Друга часть прониквaше въ държавното и частно банково дѣло, измѣствайки по-низко цензовия старъ персоналъ. Трета послужи за обнова на финансовото ведомство и т. н. и т. н.

Изобщо приемътъ на Висшето търговско училище презъ първото десетилегие на неговото сжществуване бѣше добъръ Затруднението започва отъ 2—3 години насамъ въ връзка съ кризата и съ отслабналата тенценция въ върховетѣ на управлението относно предпочитане на цензованъ персоналъ, отдето отчасти произлиза и недоразумението за излишни интелигентни сили въ една току-що родена държава. Това недоразумение ще падне само следъ извършването на една статистика за чиновническия персоналъ въ всички наши учреждения — държавни, общински и въ онѣзи предприятия,

1) Вижъ четения по тоя поводъ мой рефератъ въ протоколитѣ на В. Т. И. Камара, стр. 224/327 — 1914 г.

2) Протоколи на сжщата камара за 1920 година, стр. 141/155 — сжщо мой рефератъ.

които ангажирватъ обществени срѣдства, каквито сж кооперативнитѣ институти. Тая статистика може отчасти да се слѣе съ предстоящето преброяване на чиновническия персоналъ отъ страна на пенсионното управление. Тя ще ни даде не само процента на цензованитѣ служащи, но и картината на цензованостьта, споредъ службитѣ, т. е. доколко образователниятъ цензъ е нагоденъ къмъ характера на даденъ сервизъ. Известно е напр., че земледѣлската банка, по стари традиции, търпени и до сега отъ партизанскитѣ влияния, приема на служба лица съ земледѣлско образование, гимназисти и педагогисти, прикривайки това съ нѣкакви си елементарни изпити, на които се подлагатъ кандидати съ срѣдно и даже висше търговско образование. На тая аномалия трѣбва да се тури край, като службитѣ въ тия институти станатъ изключителна привилегия за лица съ търговско образование. Трѣбва само да се нормира максималния авансъ на срѣднитѣ търговски училища, както е мисля въ Народната банка.

Сжщото регламентиране трѣбва да стане въ всички ведомства, гдето службитѣ иматъ, макаръ и далечна връзка, съ стопанскитѣ функции на страната и държавата. Подобни служби трѣбва да бждатъ сжщо привилегия на търговското образование. Азъ не бихъ изключилъ отъ тая категория кооперациитѣ и популярнитѣ банки, които ангажиратъ хиляденъ персоналъ, боравящъ съ обществени срѣдства. Подобна реформа би имала по-голѣми основания отъ колкото задължаването на частнитѣ индустриални предприятия да иматъ управители съ висше техническо образование.

По тоя начинъ ще се разкрие едно широко поле за търговско-стопанското висше образование и въ кжсо време ще се измѣни физиономията и цѣлия вжтрешенъ характеръ на визиранитѣ институти и учреждения. Кое прѣчи за реализирането на тая благодатна за страната реформа, освенъ разюзданото партизанство, въ което още господствуватъ полукултурнитѣ елементи и инстинкти на нашия животъ? При нашата бѣдностия отъ материални срѣдства и при още тъй господствуващото невежество въ държавнитѣ и недържавни учреждения, при онова безредие, съ което тѣ се славятъ отъ години, само цензътъ и компетентностьта ще дадатъ европейска и културна форма на държавния ни апаратъ, потъналъ въ инертность, рутина и лишенъ отъ всѣкакви инициативи въ една епоха на радикаленъ трансформизъмъ и на интензивно нагаждане на държавата къмъ модернитѣ стопански стремежи на държава и общество

ВЕСТИ И СЪОБЩЕНИЯ

Висше търговско училище.

Презъ настоящата учебна година въ училището следватъ около 600 студента. Въ началото на 1926/1927 год. тѣ сж били само 123, значи за 7 години броятъ имъ се е увеличилъ почти петократно. За сжщия периодъ отъ 7 години числото на студенткитѣ се е увеличавало пакъ ежегодно, но по отношение броя на студентитѣ тѣхниятъ процентъ е спадналъ отъ 16 на 6.

Докато по-рано броятъ на студентитѣ, завършили общообразователна гимназия, бѣше преобладаващъ (50%), напоследъкъ масата отъ кандидати за студенти сж възпитаници на срѣднитѣ търговски училища, (презъ 1931/32 г. 27%, презъ 1932/33 год. — 36%, а презъ текущата година — надъ 55%). Срѣдно за една учебна година училището издава не повече отъ 100 дапломи.

Преподавателскиятъ персоналъ при училището презъ текущата година се състои отъ следнитѣ лица:

Иванъ Константиновъ, извънреденъ професоръ и ректоръ — преподава френски езикъ съ френска култура и френска търговска кореспонденция.

Д-ръ Я. Арнаудовъ, ред. професоръ — преподава нѣмски езикъ съ нѣмска култура и нѣмска търговска кореспонденция.

Н. В. Долински, ред. професоръ — преподава Политическа Икономия и Икономическа политика.

Д-ръ Г. Свраковъ, ред. доцентъ — Стопанска история, История на икономическитѣ доктрини, Търговска политика, Кооперативно дѣло и Индустриална политика.

В. Гериловски, ред. доцентъ — Обща теория на счетоводството, Организация на предприятията и Българска търговска кореспонденция

Ст. Чолаковъ, ред. доцентъ — Финансова наука, Учение за баланситѣ и Социална политика.

Николай Лилиевъ, редовенъ преподаватель — френски езикъ.

Бойчо Бойчевъ, редовенъ преподаватель — Индустриално счетоводство, Банково счетоводство и Търговско смѣтане.

Д. Стояновъ, ред. преподаватель —английски езикъ и английска търговска кореспонденция.

Ц. Каляндживъ, хоноруванъ професоръ — Стокознание съ химическа технология.

Св. Грековъ, хоноруванъ доцентъ — Учение за баланситѣ и Политическа аритметика.

Никола Поповъ, частенъ доцентъ — Гражданско право и Търговско право.

Евт. Воденичаровъ, частенъ доцентъ — Морско право и Международно право.

Я. Сираковъ, частенъ доцентъ по Административно право.

Иос. Клая, лекторъ по нѣмскп езикъ.

Виктория Манова, лекторъ по френски езикъ.

Бор. Димовъ, лекторъ по нѣмски езикъ.

Асистенти: К. Хр. Стояновъ — по икономическитѣ дисциплини, Ив. Пандовъ — по счетоводство, Дим. Ганевъ — по икономическитѣ дисциплини и В. Грюндлеръ, по нѣмски езикъ.

Презъ зимния семестъръ е челъ лекции и проф. О. Андерсонъ (Статистика и География). На 1 мартъ, обаче, последниятъ се оттегли отъ длъжностьта си.

Положени сж основитѣ на специаленъ счетоводенъ семинаръ при училището. Въ него работятъ, ржководени отъ своитѣ преподаватели и асистенти, студентитѣ отъ VI-ия семестъръ. Главната задача на тоя семинаръ е да бжде изследвана организацията на счетоводството въ нѣкои предприятия отъ по-крупенъ масщабъ. Натоваренитѣ съ изследванията студенти представятъ обстойни реферати, въ които се съдържатъ указания за констатиранитѣ добри и лоши страни въ разглежданата счетоводна организация. Рефератитѣ се четатъ предъ студентитѣ и се подлагатъ на обстойни дебати и критика. Въ по-нататъшнитѣ цели на семинара влиза и разработването на редъ въпроси отъ областьта на счетоводството и ученисто за баланситѣ, извикани на животъ отъ бързо промѣнящата се стопанска конюнктура на свѣта и специално на нашата страна. Предвижда се и съвмѣстно обсжж-

дане на нѣкои въпроси отъ страна на счетоводния и стопанския семинари при училището. Ржководитель на счетоводния семинаръ презъ текущата учебна година е ред. доцентъ г. В. Гериловски.

***Въ следнитѣ броеве** на вестника ще дадемъ кратки бележки за научнитѣ трудове на нашитѣ професори, публикувани презъ последнитѣ две години.*

Дружество на завършилитѣ

***На 20 априлъ** н. г. се състоя извънредно общо годишно събрание на Д-вото на завършилитѣ Варненското висше търговско училище. Събранието бѣ открито отъ и. д. председатель на д-вото г. Куртевъ, учитель при Срѣдното търговско училище. Последниятъ изложи причинитѣ, поради които дружеството не е могло да развие особено интензивна дейность до сега. Прочете се писмо отъ софийската група на завършилитѣ, които настояватъ седалището на дружеството да бѫде премѣстено въ София. Следъ подробно обсѫждане на въпроса, решено бѣ, че седалището на дружеството трѣбва да си остане тамъ, кѫдето се намира и Висшето търговско училище. На софийската секция отъ дружеството, обаче, се предоставятъ функциитѣ около професионалната защита на членоветѣ и настаняването на безработнитѣ колеги.*

Събранието взе решение да се засили дейностьта на дружеството, като се привлѣкатъ въ кадритѣ му всичкитѣ неорганизирани колеги. Реши се сѫщо да бѫде поставено въ най-скоро време началото на дружественъ печатенъ органъ. Накрай се избра настоятелство, което да ржководи дружеството до редовното му общо годишно събрание. Настоятелството има следния съставъ: председатель Ст. Чолаковъ, ред. доцентъ при Висш. търг. у-ще, подпредседатель Недю Карабашаковъ, секретарь Пенка х. Василева, касиеръ П. Пантелеевъ, редакторъ на „Академически вести“ — Иванъ Пандовъ.

***Въ близкитѣ дни** настоятелството на дружеството предприема една обширна анкета, която ще обхване следнитѣ въпроси: кѫде и какъ сѫ настанени нашитѣ колеги, какви заплати получаватъ, кои отъ тѣхъ сѫ безработни или на неподходяща работа и пр. За цельта се изготвятъ и ще бѫдатъ разпратени на завършилитѣ специални формуляри. Резултатитѣ отъ анкетата ще бѫдатъ публикувани въ нашето списание.*

***Обсѫжда се въпроса** за създаване на специално бюро за настаняване на нашитѣ безработни колеги. Въ това бюро ще бѫдатъ поканени да влѣзатъ видни стопански и политически дейци и наши професори.*

***Общото годишно събрание** на дружеството ще се състои въ началото на лѣтния сезонъ, по всѣка въроятность на 12 юлий—Петровдень. Настоятелството е взело грижата да издействува всичкитѣ възможни улеснения за делегатитѣ отъ провинцията. Точната дата на събранието и дневния му редъ ще бѫдатъ оповестени допълнително.*

***Умоляватъ се** колегитѣ — чиновници да донасятъ въ редакцията на „Академически вести“ за всичкитѣ случаи на несправедливи уволнявания и премѣствания.*

***Редакцията** възнамѣрява да открие въ вестника специална рубрика, въ която ще отговаря на различни въпроси изъ областьта на счетоводната практика, поставяни отъ нашитѣ колеги.*

***Книгописъ.** Умоляватъ се редакциитѣ, на които изпращаме нашия вестникъ безплатно, да ни изпращатъ въ замѣна своитѣ издания. Сведения за тѣхъ ще публикуваме въ отдѣла „Книгописъ.“*

Сборникъ отъ задачи по счетоводство отъ В. Гериловски, ред. доцентъ при В. Т. У. и Т. Стояновъ, у-ль при Ср. Т. У.-ще. Часть I—решени задачи и часть II — нерешени задачи. Задачи по търговско, банково и индустриално счетоводство. Фузии, ликвидации, несъстоятелность, договори за наемъ — продажба и пр. Цена 140 лв. Колегитѣ, които си доставятъ сборника чрезъ редакцията на „Академически вести“, ще го получатъ само за 100 лева.

Сборникъ на 70 нерешени задачи по счетоводство — отъ Бойчо Бойчевъ, ред. преподаватель при Висш. търг. у-ще. Задачи по търговско, индустриално и банково счетоводство. Извънредни събития въ живота на предприятията, интересни случаи и пр. За колегитѣ цена 30 лв. Доставя се отъ Студентското д-во при Висшето търговско училище — Варна.

Следущиятъ брой
на
„АКАДЕМИЧЕСКИ ВЕСТИ“
ще излѣзе на 10 юний
Материалъ и обявления за този брой се приематъ най-късно до 5 юний

Печатница „Нозики“—Варна

Сладкарница и млѣкарница „ВИКТОРИЯ“ на Ламбо Сотировъ
ул. „6 септември“, срещу църквата „Св. Никола“
Произвежда всички видове сладкарски и млѣкарски продукти. Сервира всѣка сутринь екстра цариградска баница, приготвена съ чисто краве масло и разни закуски, меланжъ, кафе и др. Приематъ се поржчки за разни торти, пасти, петефури и бисквити. Разполага съ всички видове млѣчни шоколади и шоколадени бонбони отъ най-реномираните фабрики. Презъ всѣко време ще намѣрите екстра ледена боза.

Кафе „ИМПЕРИАЛЪ“ „6 септември“ № 26
(БИВШЪ „НЕАПОЛЪ“)
Ново ремонтиранъ, съ съвършено нова мебель, съ вежлива и бърза прислуга, ще ви поднесе всѣкога и презъ всѣко време най-разнообразни развлѣчения — (карти, табли, билярдъ и др.) Всички видове сладка, кафета и чай; сутринь — екстра баница. Едно посещение ще Ви увѣри въ горното и изненада съ своитѣ низки цени.
Отъ съдърнателя

Бозаджийница „ПЧЕЛА“ на бай Стоянъ Алексиевъ - пл. Мусала ВАРНА

Дава най-хранителната, лечебна и здрава боза. Видни капацитети по хигиена и медицина доказаха, че бозата отъ „ПЧЕЛА“ е отлична храна и за кърмачкитѣ, потвърдено и отъ многобройнитѣ ни клиенти. Съ специална кола въ бутилки се разнася по домоветѣ презъ всѣко време. Отбийте се, пийте, и ако сте доволни, кажете на вашитѣ познати, ако не сте — кажете на менъ. Въ бозаджийница „Пчела“, площадъ Мусала — телеф. 523 — ще намѣрите винаги ледена боза. Съ почитъ Ст. Алексиевъ

„Юниотекстилъ“ А. Д.

фабриченъ складъ на вълнени платове ул. Царь Борисъ 3
Разполага винаги съ богатъ изборъ отъ чисто бъллени платове за мжжки и дамски костюми, пардесюта и дамски манта. Одеала най-различни.
Цени фабрични Отъ Юниотекстилъ А. Д.

Магазинътъ на Д. ЙОВКОВЪ & Н. ЖЕЧЕВЪ -- Варна

жгъла подъ хот. „Новъ Преславъ“. Разполага съ най-голѣмъ изборъ отъ шапки филцени: вълнени и сламени, представители на шапкитѣ Panizza Дамски такета, ризи, пижами най-модерни десени марка „ЕЛИТЪ“, Вратовръзки, яки, чорапи, фланели, корсажи, кюлоти, хавлии, дамски чанти, мушами за маси, куфари, бански принадлежности и др.

ХУДОЖНИКЪ ФОТОГРАФЪ
Торкомъ Бояджиянъ

ул. „Царь Борисъ“ № 8 (срещу Матей Недковъ)
Завършилъ и дипломиранъ въ Германия специалиастъ за портретни снимки

Магазинъ „Ржкодѣлие“

ул. Царь Борисъ № 15 Телефонъ № 309
Специалистъ по бродерия и рисуване.

Михаилъ Първановъ

„Базаръ София“
подъ Военния клубъ — Варна
Продава всичко най-евтино Галантерии и трикотажъ

Парфюмериенъ магазинъ „Помпадуръ“

Г. Балановски — Варна, ул. „6 септември“ 5
Винаги разполага съ най-нови и финни парфюмерии и козметически артикули
Цени най-конкурентни

ВАСИЛЪ ХР. ПОПОВЪ & СИНЪ

Складъ на вълнени платове — Варна, ул. „Преславска“ № 24, телефонъ № 519
Разполага винаги съ подбранъ изборъ отъ платове за дамско и мжжко облекло.
Пъленъ изборъ на всички шивашки материали и военни и полицейски прибори по облеклото

Магазинъ Б. С. АБЕНЦАЛЪ — Варна

ул. „Царь Борисъ“, 27
Очила и разни оптически стъкла. Депозитъ на прочутитѣ пунктални стъкла за очила „Цайсъ“
Ареометри, барометри и термометри. Депозитъ и доставка по поржчка на разни чуждестранни вестници, списания и книги.
Музикални инструменти и НОТИ

Кожухарски магазинъ
„ЕКСЕРОВЪ“

ул. „Царь Борисъ“ № 6. Разполага съ всички видове финни кожи — лисици европейски и мѣстни
Цени износни

За хубаво кафе и почивка
ОТБИЙТЕ СЕ ВЪ
Кафене „Мусала“

въ центъра на града
(площадъ „Независимость“)

Художествено фото-ателие
„СВѢТЛИНА“

ще задоволи най-изтънчения вкусъ съ ——— художествено изработени портрети
Съ почитъ АРДАШЪ БОЯДЖИЯНЪ

Пивница-ресторантъ
„Кристалъ“

ул. „Царь Борисъ“ № 24, телеф. № 299
Първокласенъ локалъ, точи отлежало вино и бира

Н. КАРААЛАНОВЪ

ул. „6 Септември“ 21 — Варна
Електричество, водопроводи, радио и грамофони

Най-добре обзаведенъ и комфортно мобилиранъ
НАРОДЕНЪ ВЕГЕТАРИАНСКИ РЕСТОРАНТЪ

ул. „6 септември“ № 26 — телефонъ № 471
Всѣко време радио-концертъ. **Цени достжпни за всички**